

Beata Bodek-Szumiec

**JOANNA AKSMAN, ALENA DOUŠKOVÁ,
JOLANTA GABZDYL I INNI, KOMPETENCJE - KSZTAŁCENIE -
EWALUACJA. W POSZUKIWANIU INNOWACYJNEGO MODELU
KSZTAŁCENIA I OCENY KOMPETENCJI UCZNIÓW MŁODSZYCH
[OFICYNA WYDAWNICZA AFM KAAFM, KRAKÓW 2015, 304 S.]**

Czym są kompetencje, jak je kształtować? Na to z pozoru łatwe, a w rzeczywistości bardzo obszerne i skomplikowane pytanie próbują odpowiedzieć autorki książki: *Kompetencje – kształcenie – ewaluacja. W poszukiwaniu innowacyjnego modelu kształcenia i oceny kompetencji uczniów młodszych*, Joanna Aksman, Alena Doušková, Jolanta Gabzdyl i inni. W sposób ciekawy i niekonwencjonalny przedstawiają szereg problemów, z którymi trzeba się zmierzyć w teraźniejszości, a których nie dostrzegają opracowania klasyków. Współczesny świat wymusza stworzenie wzoru człowieka bardzo różnego od minionych pokoleń, ideału, który będzie potrafił sprostać trudnym zadaniom i odnaleźć się w każdej sytuacji. Człowieka odpowiedzialnego, obiektywnego, mądrego i ciekawego świata. Potrafiącego właściwie wybierać z szerokiej proponowanej oferty, którą daje nam obecna rzeczywistość, nie zapominającego o uniwersalnych wartościach.

Książka składa się z dwóch części. Pierwsza to: „Wybrane aspekty kształcenia kompetencji uczniów młodszych”.

Anna Kożuh w swoim rozdziale przedstawiła znaczenie metod problemowych, jako sposobu wzbogacania kompetencji uczniów klas młodszych.

Olbrzymi wpływ na nabywanie konkretnych kompetencji przez uczniów klas młodszych szkoły podstawowej ma właściwy dobór metod kształcenia. Autorka, z uwagi na bardzo dużą gamę metod, uważa za szczególnie pożądane są metody problemowe, inaczej metody poszukujące lub aktywizujące. Nie ważne jak je nazwiemy, dzięki nim dziecko samodzielnie rozwiązuje problem, odkrywa nowe dla siebie prawdy. Staje się osobą aktywną i poszukującą. Dzięki takim metodom uczeń łatwiej zapamiętuje nowe wiadomości, które później może wykorzystać w różnych sytuacjach, niekoniecznie szkolnych. Metody aktywizujące wszechstronnie wpływają na rozwój ucznia, szczególnie w sferze intelektualnej, moralnej, społecznej i emocjonalnej. Według Anny Kożuh szczególnie ważna przy tej metodzie jest forma pracy, zwłaszcza praca w grupach. Jak wiemy uczniowie w tych zespołach pełnią różnorakie funkcje i wykonują zlecone zadania. Wiele dzieci nie ujawniłoby swojego zdania, gdyby nie praca w małych grupach. Dzięki tym metodom nauczyciel wszechstronnie poznaje swojego ucznia. Sam również się rozwija, staje się bardziej otwarty i kreatywny. Zdaje sobie sprawę, że jego lekcje są ciekawe, motywujące do działania, a czasami nawet nieprzewidywalne. Ważna jest tutaj postawa nauczyciela, jego autentyczność i otwartość.

Przy kształtowaniu kompetencji dzieci ważne jest wprowadzanie w szkole innowacji pedagogicznych. Na uwagę w publikacji zasługuje model pracy z dziećmi uzdolnionymi plastycznie: „Nauka – Sztuka – Edukacja” bardzo trafnie przedstawiony przez Joannę Aksman. Innowacyjność projektu polegała na opracowaniu diagnozy, metod, form pracy oraz opieki nad uczniem uzdolnionym plastycznie. Projekt został skierowany do nauczycieli klas I–III, studentów i wykładowców uczelni na kierunkach pedagogicznych. Dzięki niemu nauczyciele mogli spojrzeć na dzieci w klasie pod względem ich rozwoju plastycznego, estetycznego, a co za tym idzie emocjonalnego. Badacze poznali specyfikę pracy w szkołach w Słowenii, Ukrainie i na Słowacji. Mieli możliwość zapoznania się z nowymi technikami plastycznymi i dzielenia się swoimi doświadczeniami, jak również porównania sposobów kształcenia w różnych krajach. Dało to niepowtarzalną okazję do wybrania najlepszych rozwiązań, co w sposób bardzo wnikliwy, a jednocześnie czytelny, autorka przekazuje czytelnikom niniejszej publikacji.

W kolejnym rozdziale Agnieszka Misiuk przedstawiła znaczenie programu profilaktyczno-wychowawczego – „Spójrz inaczej” w procesie wspomagania rozwoju psychospołecznego dzieci. Celem tego programu jest kształtowanie osobowości i wspieranie rozwoju dzieci. Program opiera się na psychologii humanistycznej. Według autorki właściwe prowadzenie zajęć może powodować lepsze zrozumienie i akceptację własnych uczuć, kierowania nimi, co w konsekwencji wpływa na dobre relacje z innymi ludźmi. Program składa się z czterech bloków tematycznych. Pierwszy dotyczy „postrzegania siebie i rozumienia swoich uczuć”, drugi poświęcony jest uczestnictwu w grupie, trzeci związany jest z rozwiązywaniem problemów, natomiast ostatni czwarty skupia się wokół problematyki dbania o swoje zdrowie. Ważnym elementem programu jest osoba

prowadząca zajęcia – jej postawa, zaangażowanie, empatia, stosowane przez nią metody aktywizujące i stworzona atmosfera powodują czynniki hamujące lub wspierające proces rozwoju.

Krystyna Grzesiak, w następnym rozdziale, zwróciła szczególną uwagę na właściwe zagospodarowanie wolnego czasu młodego człowieka, co przeciwdziała wielu niepożądanym zachowaniom. Współczesne placówki wychowania pozaszkolnego przekształcają się w nowoczesne firmy świadczące usługi kulturalne. Oferują swoim odbiorcom szereg ciekawych propozycji kulturalnych. Działalność tych placówek jest oparta na dobrowolności uczestnictwa i bezpośrednim kontakcie nauczyciela z uczestnikiem. Według Krystyny Grzesiak nauczyciel, pracując z wychowankiem, oddziałuje na jego emocje, zdolności i zainteresowania. Dziecko we wczesnym wieku szkolnym jest pełne ekspresji, chęci poznawania świata przez muzykę, plastykę, teatr i literaturę. Dzięki placówkom pozaszkolnym mogą rozwijać swoje zainteresowania, poszerzać wiedzę i umiejętności, co w konsekwencji doprowadzi do samorealizacji. Wiele placówek kulturalnych ma swoich pracowników, którzy w ciekawy i niepowtarzalny sposób pomagają nauczycielowi w zwiedzaniu, odkrywaniu ciekawych miejsc, np. muzea, teatry, kina.

Druga część książki, to: „Uwarunkowania i właściwości wczesnoszkolnej ewaluacji uczniowskich kompetencji”.

W części tej Teresa Giza w ciekawy sposób przedstawiła wybrane problemy szkolnego oceniania dzieci w młodszym wieku szkolnym na przykładzie Bułgarii. Autorka uwzględniła ważne filary edukacji w tym kraju, sposoby oceniania wewnętrznego i zewnętrznego, diagnozowania osiągnięć uczniów, badania dojrzałości szkolnej. Współczesny nauczyciel ma możliwość zobaczenia ciekawych rozwiązań na przykładzie edukacji bułgarskiej.

Jolanta Gabzdyl w swoim artykule zajęła się celem, jako kategorią oceny rozwoju, kompetencji uczniów w młodszym wieku szkolnym. Pytania stawiane przez Autorkę, takie jak: „jakie kompetencje powinny stanowić rezultat kształcenia wczesnoszkolnego? Co zrobić, czego nauczyć w klasach 1–3?”, stanowią punkt wyjścia do rozważań nad kompetencjami uczniów. Dają nauczycielom możliwość zastanowienia się nad tym trudnym i złożonym problemem.

Na uwagę zasługuje rozdział Urszuli Szuścik dotyczący oceniania prac plastycznych uczniów młodszych. Wiemy jak trudną rzeczą jest ocenianie, a szczególnie prac twórczych. Powszechnie wiadomo, że praca plastyczna dziecka jest obrazem jego osobowości. Informuje nas o jego rozwoju intelektualnym, społecznym, sprawnościowym, estetycznym i językowym. Ważne są tutaj odpowiednie kryteria, które pomogą nauczycielowi przy właściwej ocenie pracy dziecka. Ocena ta powinna motywować dziecko do dalszej pracy i rozwijać jego zainteresowania i zdolności. Musimy zdawać sobie sprawę, że czasami nasza niewłaściwa, subiektywna ocena może dziecko zrazić do zajęć plastycznych, twórczych. W konsekwencji obniży jego możliwości przeżywania i tworzenia.

Podsumowując, pozycję tę uważam za bardzo pomocną i na pewno wartą polecenia dla szerokiego grona pedagogów zainteresowanych poszerzaniem własnej wiedzy i czerpaniem nowych pomysłów na rozwój swojego warsztatu. Każdy nauczyciel znajdzie w niej coś ciekawego do swojej pracy. Ja ze swojej strony zachęcam autorów publikacji do przetłumaczenia rozdziałów napisanych przez ekspertów słowackich. Z pewnością byłyby to dla nas również ciekawa lektura.